

Saaknommer 440/98

RAPPORTEERBAAR

**IN DIE HOOGSTE HOF VAN APPÈL VAN
SUID-AFRIKA**

In die saak tussen:

H M KRIGE LE ROUX

APPELLANT

en

**STANDARD GENERAL VERSEKERINGS-
MAATSKAPPY BPK**

RESPONDENT

**CORAM : HEFER WnAHR, NIENABER, SCOTT, PLEWMAN
ARR *et* MELUNSKY WnAR**

VERHOOR: 15 SEPTEMBER 2000

GELEWER: 21 SEPTEMBER 2000

**Uitleg van art 156 van die Insolvensiewet 24 van 1936 - eiser verkry nie
beter reg onder artikel as wat die versekerde self geniet het nie -
versekeraar kan op sy kontraktuele regte kragtens polis staatmaak.**

UITSpraak

SCOTT AR :

[1] Die appellant het in die Witwatersrand Plaaslike Afdeling teen die respondent aksie ingestel ooreenkomstig artikel 156 van die Insolvensiewet 24 van 1936 (“die Wet”) saamgelees met artikel 339 van die Maatskappywet 61 van 1973.

Die enigste geskilpunt in hierdie appèl gaan oor die uitleg van artikel 156 van die Wet.

[2] Op 6 Oktober 1988 by die perseel van Phoenix Cranes (Edms) Bpk (“Phoenix”) te Boksburg het die appellant beserings opgedoen toe ’n hyskraan op sy been geval het. Hy het teen Phoenix aksie ingestel en op 28 Augustus 1990 is verstekvonnis in ’n bedrag van R188 800,00 plus koste teen Phoenix toegestaan. Op 18 September 1990 is Phoenix voorlopig gelikwideer op grond daarvan dat hy nie sy skulde kon vereffen nie en op 30 Oktober 1990 is ’n finale likwidasiebevel

toegestaan.

[3] Te alle relevante tye en kragtens 'n korttermyn polis het die respondent (die verweerder in die Hof *a quo*) Phoenix teen risiko's van dié aard verseker wat tot die appellant se aksie teen Phoenix gelei het. Klousule 6 (a) (iv) van die polis bepaal:

“On the happening of any event which may result in a claim under this policy the insured [Phoenix] shall, at their own expense ...

(iv) give the company [respondent] such proofs, information and sworn declaration as the company may require and forward to the company immediately any notice of claim or any communication, writ, summons or legal process issued or commenced against the insured in connection with the event giving rise to the claim”.

Ingevolge klousule 7(ii) van die polis is aan die respondent die reg verleen:

“[to] take over and conduct in the name of the insured the defence or settlement of any claim and prosecute in the name of the insured for their own benefit any claim for indemnity or damages or otherwise and shall have full discretion in the conduct of any proceedings and in settlement of any claim....”

Daar is deur die partye aanvaar dat Phoenix nie die dagvaarding aan die respondent oorhandig het nie en dat die dagvaarding vir die eerste keer gedurende Mei 1991 tot die respondent se kennis gebring is deur die appellant se prokureurs, d w s lank nadat verstekvonnis reeds teen Phoenix verkry en Phoenix finaal gelikwideer is. Dit volg dat die respondent nie die geleentheid gegun is om sy regte ingevolge klousule 7(ii) (hierbo aangehaal) uit te oefen nie. Klousule 10 van die polis bepaal voorts:

“The conditions of this policy and sections thereof shall apply individually to each of the risks insured and not collectively to them so that any breach shall render voidable the section only in respect of the risk to which the breach applies.”

[4] Na aanleiding van Phoenix se likwidasië het die appellant gedurende Junie 1991 aksie teen die respondent ingestel. Soos reeds aangedui, is die aksie op artikel 156 van die Wet gegrond. Die artikel lees soos volg.

“Wanneer iemand (hieronder die versekeraar genoem) verplig is om iemand anders (hieronder die versekerde genoem) skadeloos te stel weens een of ander aanspreeklikheid wat die versekerde teenoor ’n derde party opgeloopt het, dan is laasbedoelde by sekwestrasie van die boedel van die versekerde

geregtig om van die versekeraar in te vorder die bedrag van die aanspreeklikheid van die versekerde teenoor die derde party, dog nie meer as die maksimumbedrag waarvoor die versekeraar homself tot skadeloosstelling van die versekerde verbind het..”

(Dit blyk uit artikel 339 van die Maatskappywet dat die bepalings van artikel 156 van toepassing is by die likwidasie van ’n maatskappy wat nie sy skulde kon betaal nie.

Kyk Supermarket Leaseback (Elsburg) (Pty) Ltd v Santam Insurance Ltd

1991(1) SA 410 (A) op 411 I.)

[5] Die respondent beweer in sy pleit dat hy, vanweë die versuim aan die kant van Phoenix om die appellant se dagvaarding vir skadevergoeding aan die respondent te besorg, die keuse uitgeoefen het, soos hy geregtig was om te doen, om die betrokke gedeelte van die polis as vernietig te beskou en dat hy derhalwe nie teenoor Phoenix en gevolglik, vanweë artikel 156 van die Wet, ook nie teenoor die appellant aanspreeklik is nie. Eksepsie teen die pleit is deur die appellant geopper op grond daarvan dat dit aan beweringe mank gaan wat nodig was om ’n verweer

te staaf. Met die eksepsie is egter nie volhard nie. In plaas daarvan het die partye 'n ooreenkoms aangaande die feite soos hierbo uiteengesit bereik en is drie vrae geformuleer vir die hof om ooreenkomstig Reël 33 (4) te beslis. Dit is onnodig om die vrae aan te haal. Hulle kan in een vraag saamgevat word, te wete, is die appellant se nietigverklaring van die betrokke gedeelte van die polis 'n regsgeldige verweer teen die appellant se eis gegrond op artikel 156 van die Wet? Goldstein R het beslis dat dit wel die geval is. Hierdie appèl geskied met die verlof van die Hof *a quo*.

[6] Artikel 156 van die Wet verleen aan 'n eiser die reg om in bepaalde omstandighede 'n bedrag direk van 'n versekeraar te vorder wat deur die versekerde aan die eiser verskuldig is. Soos uit die artikel blyk, ontstaan die reg by die sekwestrasie van die boedel van die versekerde. By ontstentenis van so 'n wetsbepaling sou 'n eiser in daardie omstandighede verplig gewees het om sy eis teen die versekerde se insolvente boedel in te dien en sou sy verhaalsreg beperk

gewees het tot enige dividend wat die kurator aan konkurrente skuldeisers moes betaal. Die kurator sou op sy beurt verplig gewees het om ten gunste van al die skuldeisers die versekerde se reg op vrywaring uit hoofde van die tersaaklike polis teen die versekeraar af te dwing. Die gevolg van art 156 is dus om die eiser aansienlik te bevoordeel deurdat ander skuldeisers nie in die opbrengs van die polis kan deel nie (kyk *Woodley v Guardian Assurance Co of SA Ltd* 1976(1) SA 758 (W) op 759 E - G; *Supermarket Haasenback (Pty) Ltd v Santam Insurance Ltd* 1989 (2) SA 790 (W) op 793 C - G; *Przybylak v Santam Insurance Ltd* 1992 (1) SA 588 (K) op 601 J - 602 A).

[7] Namens die appellant is betoog dat 'n eiser nog verder deur die artikel bevoordeel word deurdat in 'n geval soos die huidige die appellant se reg teen die respondent kragtens die artikel nie deur nietigverklaring van die polis vernietig word nie. Die rede daarvoor, so is betoog, is dat by sekwestrasie van die versekerde se boedel die eiser 'n gevestigde reg teen die versekeraar verkry wat nie daarna deur

nietigverklaring van die polis deur die versekeraar weens die versekerde se kontrakbreuk aangetas kan word nie. Hierdie betoog gaan m i nie op nie. Om te kan slaag in 'n aksie ingevolge artikel 156 moet 'n eiser aanspreeklikheid aan die kant van die versekeraar teenoor die versekerde bewys. Dit blyk uit die woorde, “wanneer iemand (hieronder die versekeraar genoem) verplig is om iemand anders (hieronder die versekerde genoem) skadeloos te stel ...”. Daar is egter niks in die artikel om aan te dui dat daardie aanspreeklikheid slegs tydens die toestaan van die sekwestrasiebevel moet bestaan of dat die versekeraar nie daarna op sy kontraktuele regte kragtens die polis staat kan maak nie. Indien die appellant se vertolking van die artikel korrek is, sou dit beteken dat 'n eiser onder die artikel 'n beter reg teen die versekeraar verkry as wat die versekerde self geniet het. Dit sou ook beteken dat die versekeraar verhoed word om op sy kontraktuele regte te steun indien dit blyk dat die versekerde kontrakbreuk gepleeg het. So 'n vertolking is onhoudbaar en kon nooit die bedoeling van die wetgewer gewees het nie.

[8] Die appèl kan dus nie slaag nie. Dit word met koste van die hand gewys.

D G SCOTT

Stem saam:

HEFER	WnAHR
NIENABER	AR
PLEWMAN	AR
MELUNSKY	WnAR